

המקדש: מגמת השיעור ותכניתו

ביסוד שיעור זה – השאיפה לנסות לקרב את תודעת המקדש ולחוש בחסרונו.

תודעת המקדש רחוקה מהווייתנו מסיבות שונות ומובנות. אחת העמוקות שבהן היא כי למרות המקום המרכזי כל כך שתופסים המקדש וקודשיו (קודשים וטהרות) בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, אין אנו נדרשים לסוגיה זו בגלל היותה רחוקה מאוד בעינינו: אין היא נוגעת לדורנו; היא עניין גדול ונשגב, הדרוש מוכנות ורצון של כלל ישראל וגדוליו; ויש תחושה חזקה ביותר שהנושא כולו אינו בגדר "עובר לעשייתן". ומכאן הריחוק התודעתי, הנפשי והקיומי הגדול כל כך.

הנחתנו היא שאחת הדרכים החשובות לקרב אל התודעה היא הלימוד. הידיעה מהו המקדש ומהם מהותו ותפקידיו – יש בכוחה לחדד את משמעות העדרו.

באופן עקרוני ניתן להשיג מטרה זו בשתי דרכים: עיסוק בחורבן ובתוצאותיו, או תיאור משמעות המקום בהיותו בנוי ומתפקד. אנו בחרנו בדרך השנייה: לנסות לתאר את משמעות היות המקדש עומד על תלו – כיצד הדבר נראה, ומה משמעות קיומו.

ברור כי במסגרת זו נעסוק במציאות אידאלית. לא שכחנו כי הבית חרב פעמיים – בסוף תקופת המלוכה ובסוף ימי הבית השני – מה שמלמד כי קשה מאוד לשמור על צביונו של המקום בטהרתו לאורך זמן. אף על פי כן, כדי להתרשם מן המקדש במהותו המקורית נתאר את המציאות האידאלית.

והרי ראשי הפרקים לסדרת השיעורים (שתימשך, ככל הנראה, מעבר לשנה זו). תחילה ננסה להמחיש את חסרון המקדש. לאחר מכן נבחן את מהות המקדש ותפקידיו השונים. את חלק הארי של סדרת השיעורים תתפוס סקירה מסודרת של תולדות השראת שכינה מבריאת העולם ואילך: נדון בזיקות השונות להר המוריה; נתבונן בעבודת ה' של האבות, תוך בחינת ההקבלה בין בית אל וירושלים; נמשיך בהשראת השכינה בהר סיני (תוך השוואה בינו ובין הר המוריה); נעסוק במהות המשכן בייסודו ונשאל אם הייתה הקמתו לכתחילה או בדיעבד; נסקור את מסלולו של המשכן ממרגלות הר סיני דרך תחנותיו השונות עד הר המוריה (כולל בחינת היחס בין שילה לירושלים); ואז נעבור לימי הבית הראשון והשני.

קשה במסגרת זו להקיף את כלל הנושאים המוזכרים, אך נשתדל להצליח בכך, ולמצער – לקבל את התמונה הכוללת של מהות המקדש מראשיתו ועד ימי שיבת ציון. נעסוק בעיקר בהיבטים מקראיים ומחשבתיים, אך בסוגיות מסוימות ניגע גם בהשלכות הלכתיות.

בברכת שנה טובה ובשורות טובות, ישועות ונחמות,

יצחק לוי.

* כל הזכויות שמורות לישיבת הר עציון ולרב יצחק לוי, תשס"ז *
* עורך: בעז קלוש *

* בית המדרש הווירטואלי שליד ישיבת הר עציון *
* האתר בעברית: <http://www.etzion.org.il/vbm> *
* האתר באנגלית: <http://www.vbm-torah.org> *
* משרדי בית המדרש הווירטואלי: 02-9937300 שלוחה 5 *
* דוא"ל: office@etzion.org.il *
